

Περίγραμμα Μαθήματος

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	PHL_Γ812	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3	5	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων)	Επιστημονικής περιοχής Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	Ελληνική. Για μη ελληνόφωνους φοιτητές, δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης ως <i>reading course</i> με ξένη βιβλιογραφία και εκπόνηση γραπτής ατομικής εργασίας στα Αγγλικά και αξιολόγηση φακέλου με ασκήσεις ή/και θεωρητικά/πρακτικά προβλήματα.		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (με ξένη βιβλιογραφία και γραπτές εργασίες στα αγγλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.upatras.gr/courses/LIT2175/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στο θεωρητικό επίπεδο, στο τέλος αυτού του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να αντιλαμβάνονται την εξέλιξη της γλωσσολογικής θεωρίας και σκέψης κατά την πορεία της διαμόρφωσής της.
- Να μπορούν να σηματοδοτήσουν τους βασικούς σταθμούς μέσα στην εξέλιξη της σκέψης.
- Να μπορούν να αξιολογήσουν πώς συνέβαλε το κάθε στάδιο στη διαμόρφωση της σύγχρονης γλωσσολογικής σκέψης.
- Να μπορούν να επιχειρηματολογήσουν –ανάλογα με τις προτιμήσεις τους– σε σχέση με το κάθε θεωρητικό μοντέλο.
- Να συνδέουν τη γραμματική περιγραφή με το πλαίσιο μέσα στο οποίο έχει διαμορφωθεί.

Σε επίπεδο δεξιοτήτων, το τέλος αυτού του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να παρουσιάσουν τα βασικά σημεία ενός θεωρητικού πλαισίου ενταγμένου μέσα σε μια εποχή.
- Να δείξουν πώς συνδέεται μια θεωρία με το πλαίσιο μέσα στο οποίο έχει διαμορφωθεί.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια/ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σε αυτό το μάθημα, εξετάζεται η εξέλιξη της γλωσσολογικής θεωρίας και σκέψης από τις πρώτες γραμματικές περιγραφές μέχρι σήμερα. Η εστίαση είναι σε ζητήματα όπως ποια είναι τα βασικά ερωτήματα της γραμματικής περιγραφής ανάλογα με την εποχή, πως διαμορφώνεται η θεωρία ανάλογα με το πλαίσιο της κάθε εποχής, πως συνδέεται η γραμματική περιγραφή με άλλους επιστημονικούς κλάδους. Το μάθημα δεν έχει ιστορικό χαρακτήρα, αλλά επιστημολογικό και θεωρητικό προσανατολισμό με την έννοια ότι δεν θα δίνεται μεγάλο βάρος στην εξέταση του ιστορικού πλαισίου, αλλά σε ζητήματα θεωρίας. Παράλληλα θα εξετάζονται ζητήματα θεωρητικών μοντέλων, όπως ο δομισμός, η γενετική γραμματική και η γνωσιακή γραμματική χωρίς να δίνεται βάρος στον σχετικό φορμαλισμό.

Θεματολογία

- Γλωσσολογική σκέψη και θεωρία πριν τις φορμαλιστικές θεωρίες
- Σχέση γλωσσολογίας και φιλολογίας
- Ο φορμαλισμός στη σύγχρονη γλωσσολογική θεωρία
- Προσέγγιση της γραμματικής μέσα σε διάφορα θεωρητικά πλαίσια
- Ζητήματα γραμματικής περιγραφής ανάλογα με το πλαίσιο

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις σε αλληλεπίδραση με τους φοιτητές	39
	Εβδομαδιαία μη καθοδηγούμενη μελέτη (μέσω ασκήσεων και ερωτήσεων)	39
	Επανάληψη και προετοιμασία για τις εξετάσεις	44
	Εξετάσεις	3
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης	Το μάθημα θα εξετάζεται με δύο εναλλακτικούς τρόπους Γραπτές εξετάσεις <ul style="list-style-type: none"> • Το μάθημα θα εξεταστεί με γραπτές εξετάσεις διάρκειας 3 ωρών στο τέλος του εξαμήνου. 	

	<ul style="list-style-type: none">• Οι γραπτές εξετάσεις θα περιλαμβάνουν δύο μέρη: στο πρώτο μέρος θα γίνει εξέταση των θεωρητικών γνώσεων των διδασκομένων (ορισμοί, βασικές έννοιες κ.ά.), ενώ στο δεύτερο μέρος θα γίνει εξέταση της μεθοδολογίας βάσει ασκήσεων.• Οι ερωτήσεις θα είναι ανοιχτού τύπου (σύντομης ή εκτενούς ανάπτυξης), για να ελεγχθεί αν οι διδασκόμενοι είναι σε θέση να εξηγήσουν και να επιχειρηματολογήσουν σχετικά με τα όσα έχουν διδαχθεί. <p>Απαλλακτική εργασία</p> <p>Όσοι φοιτητές το επιλέξουν έχουν τη δυνατότητα να εκπονήσουν απαλλακτική εργασία έκτασης 3.000-4.000 λέξεων. Το θέμα της εργασίας επιλέγεται από τους ίδιους τους φοιτητές μέσα από τα θέματα που έχουν συζητηθεί στην αίθουσα. Στόχος είναι να εκπαιδευτούν στο να θέτουν ερωτήματα και να εκπονήσουν μία μικρή μελέτη βάσει συγκεκριμένης μεθοδολογίας (χρονοδιάγραμμα, ακαδημαϊκή γραφή, συγκέντρωση βιβλιογραφίας).</p> <p>Οι πληροφορίες αξιολόγησης αναρτώνται στην αρχή του εξαμήνου στην ιστοσελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα e-class.</p>
--	--

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>Ξενογλωσση</p> <p>Auroux S., Koerner E.F.K., Niederehe H.-J. and K. Versteegh (Eds). 2000. <i>History of the Language Sciences/Geschichte der Sprachwissenschaften/Histoire des sciences du langage. An International Handbook on the Evolution of the Study of Language from the Beginnings to the Present / Ein internationales Handbuch zur Entwicklung der Sprachforschung von den Anfängen bis zur Gegenwart</i>. Volume 1. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.</p> <p>Auroux S., Koerner E.F.K., Niederehe H.-J. and K. Versteegh (Eds). 2001. <i>History of the Language Sciences/Geschichte der Sprachwissenschaften/Histoire des sciences du langage. An International Handbook on the Evolution of the Study of Language from the Beginnings to the Present / Ein internationales Handbuch zur Entwicklung der Sprachforschung von den Anfängen bis zur Gegenwart</i>. Volume 2. Berlin/New York: De Gruyter Mouton.</p> <p>Auroux S., Koerner E.F.K., Niederehe H.-J. and K. Versteegh (Eds). 2006. <i>History of the Language Sciences/Geschichte der Sprachwissenschaften/Histoire des sciences du langage. An International Handbook on the Evolution of the Study of Language from the Beginnings to the</i></p>

- Present / Ein internationales Handbuch zur Entwicklung der Sprachforschung von den Anfängen bis zur Gegenwart*. Volume 3. Berlin/New York: De Gruyter Mouton.
- Bach, E. 1965. Structural Linguistics and the Philosophy of Science. *Diogenes*, 13(51): 111-128.
- Baerman, M., Brown, D., & G. G. Corbett (eds.) 2014. *Understanding and Measuring Morphological Complexity*. Oxford: Oxford University Press.
- Blevins, J. P. 2013. Word-Based Morphology from Aristotle to Modern WP (Word and Paradigm Models). In Allan, Keith (ed.), *The Oxford Handbook of the History of Linguistics*, 375-395. Oxford: Oxford University Press.
- Boas F. & J. Wesley Powell. 1991 (1966). In Preston Holder (Ed.), *Introduction to Handbook of American Indian Languages and Indian Linguistic Families of America North of Mexico*. University of Nebraska Press.
- Boas, F. 1911. Introduction. *Handbook of American Indian Languages*, Vol. 1, p. 1-83. Bureau of American Ethnology, Bulletin 40. Washington: Government Print Office (Smithsonian Institution, Bureau of American Ethnology).
- Campbell, L. 2003. The History of Linguistics. In Aronoff M. & J. R. S. Miller (eds), *The Handbook of Linguistics*. Online edition: <https://doi.org/10.1002/9780470756409.ch4>
- Campbell, L. 2003. The History of Linguistics. In M. Aronoff and J. R. S. Miller (Eds.), *The Handbook of Linguistics*. Malden, MA: Blackwell Publishers Ltd.
- Cassirer E. A. 1945. Structuralism in Modern Linguistics. *WORD* 1(2): 99-120.
- Chapman, S. & C. Routledge (eds.). 2009. *Key Ideas in Linguistics and the Philosophy of Language*. Edinburgh University Press.
- Crystal, D. 2008. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics* (6th edition). Oxford: Blackwell.
- Di Garbo, F. 2016. Exploring grammatical complexity crosslinguistically: The case of gender. *Linguistic Discovery* 14(1): 46-85.
- Gell-Mann, M. 1995. What Is Complexity?. *Complexity* 1: 16–19.
- Giannaris, T., Intzidis E. & E. Karantzola 2022. From Historical to Synchronic Linguistics in Greece: The Critical Decade of 1970s in its socio-historical and ideological context. In Samain, D. & P.-Y. Testenoire (eds.), *La linguistique et ses formes historiques d'organisation et de production*. Paris: SHESL, 91-120
- Gray, E. G. 2000. Missionary linguistics and the description of 'exotic' languages'. Στο Auroux S., Koerner E.F.K., Niederehe H.-J. and K. Versteegh (Eds). 2000. *History of the Language Sciences/Geschichte der Sprachwissenschaften/Histoire des sciences du langage. An International Handbook on the Evolution of the Study of Language from the Beginnings to the*

- Present / Ein internationales Handbuch zur Entwicklung der Sprachforschung von den Anfängen bis zur Gegenwart*. Volume 1, 929-937. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.
- Greenberg, J. H. 1963. Some universals of grammar with particular reference to the order of meaningful elements. In J.H. Greenberg (ed.), *Universals of Language*. Cambridge, MA: MIT Press, 73-113.
- Greenberg, Joseph H. 1960. A quantitative approach to the morphological typology of language. *International Journal of American Linguistics* 26: 192-220.
- Harris, P.R., Harris, R., & Taylor, T. 1997. *Landmarks In Linguistic Thought Volume I: The Western Tradition from Socrates to Saussure* (2nd ed.). London & New York: Routledge.
- Hockett, C. F. 1958. *A course in Modern Linguistics*. New York: Macmillan.
- Hockett, C. F. 2020 [1968]. *The state of the art*. The Hague, Holland: Mouton.
- Hovdhaugen, E. 2000. The Great Travelers and the studies of 'exotic languages. Στο Auroux S., Koerner E.F.K., Niederehe H.-J. and K. Versteegh (Eds). 2000. *History of the Language Sciences/Geschichte der Sprachwissenschaften/Histoire des sciences du langage. An International Handbook on the Evolution of the Study of Language from the Beginnings to the Present / Ein internationales Handbuch zur Entwicklung der Sprachforschung von den Anfängen bis zur Gegenwart*. Volume 1, 925-929. Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.
- Joseph, J. E. & F. J. Newmeyer. 2012. All languages are equally complex: the rise and fall of a consensus. *Historiographia Linguistica* 39: 341-368.
- Kaltz Barbara & Odile Leclercq. 2015. Word-formation research from its beginnings to the 19th century. In P. Muller, I. Ohnheiser, S. Olsen and F. Rainer (eds.) Volume 1 *Word-Formation: An International Handbook of the Languages of Europe*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 22-37.
- Kantarovich J., Grenoble L. A., Vinokurova A., Nesterova E. 2021. Complexity and Simplification in Language Shift. *Frontiers in Communication* 6. Ηλεκτρονική έκδοση. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fcomm.2021.638118>
- Koerner E. F. K. & R. E. Asher (Eds.) 1995. *Concise History of the Language Sciences: From the Sumerians to the Cognitivists*. Pergamon.
- Matisoff, J. A. 1973. Tonogenesis in Southeast Asia. In L. M. Hyman (ed.), *Consonant types and tone*. Los Angeles: Southern California Occasional Papers in Linguistics 1, 71-95.
- McElvenny J. (ed.). 2023. *The Limits of Structuralism: Forgotten Texts in the History of Modern Linguistics*. Oxford University Press.
- McElvenny, James. 2022. *Interviews in the history of linguistics: Volume I*. Berlin: Language Science Press.

- McWhorter, J. H. 2011. *Linguistic simplicity and complexity: why do languages undress?* Berlin: De Gruyter.
- Moro, A. 2008. *The boundaries of Babel: the brain and the enigma of impossible languages.* Cambridge, MA: MIT Press.
- Morpurgo Davies, Anna. 2014. *History of Linguistics Volume IV: Nineteenth-Century Linguistics* (edited by Giulio Lepschy). London & New York: Routledge.
- Newmeyer, F. J. and L. B. Preston (eds.). 2014. *Measuring Grammatical Complexity.* Cambridge: CUP.
- Percival, W. K. 1969. *Nineteenth century origins of twentieth century structuralism.* Papers from the 5th Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society 5, 416-420.
- Robins, R. H. 1997. *A short history of linguistics* (4th edition). London and New York: Routledge.
- Siewierska, A. 1998. Variation in major constituent order: a global and a European perspective. In A. Siewierska (ed.), *Constituent order in the languages of Europe: Empirical approaches to language typology.* Berlin: Mouton De Gruyter, 475-551.
- Smith, N. 1999. *Chomsky: ideas and ideals.* Cambridge: Cambridge University Press.
- Trudgill, P. 1983. *On dialect: social and geographical perspectives.* Oxford: Blackwell.
- Trudgill, P. 2001. Contact and simplification: historical baggage and directionality in linguistic change. *Linguistic Typology* 5: 371-374.
- Trudgill, P. 2011. *Sociolinguistic typology: social determinants of linguistic complexity.* Oxford: Oxford University Press.
- Voegelin C. F. 1952. The Boas Plan for the Presentation of American Indian Languages. *Proceedings of the American Philosophical Society* 96(4): 439-451.

Ελληνόγλωσση

- Martinet, A. 1985. *Θέματα λειτουργικής σύνταξης.* (μετάφραση Ε. Βέλτσου, Α. Καβουκόπουλος, Γ. Μαγουλάς, Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου). Αθήνα: Νεφέλη
- Γιαννουλοπούλου, Γ. 2010. Γλωσσολογική θεωρία και ελληνικό γλωσσικό ζήτημα: η περίπτωση του Μανόλη Τριανταφυλλίδη. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 30: 188-198.
- Γιαννουλοπούλου, Γ. 2015. Η εισαγωγή του δομισμού και της γενετικής θεωρίας στην ελληνική γλωσσολογική έρευνα. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 35: 193-203.
- Γιαννουλοπούλου, Γ. 2020. Υπάρχει ‘γλωσσική στροφή’ στη γλωσσολογία; Γλωσσικές σπουδές και μεταμοντέρνο. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 40: 73-81.

Γιαννουλοπούλου, Γ. 2023. Γλωσσολογική έρευνα στη σκιά του γλωσσικού ζητήματος: Γ. Π. Αναγνωστόπουλος και Β. Ι. Φάβης. Προφορική παρουσίαση στο *ICGL16*.

Δελβερούδη, Ρ. 2019. Από τον Σοφιανό στον Τριανταφυλλίδη. Για μια ιστορία των γραμματικών της νέας ελληνικής. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 39, 361-374.

Μανωλέσσου, Ιώ & Δήμητρα Θεοφανοπούλου-Κοντού. 2011. Γραμματικές της Νεότερης Ελληνικής: Από το Νικόλαο Σοφιανό (περ. 1550) έως το Δημήτριο Βενιέρη (1799). Στο Γ. Μπαμπινιώτης (επιμ.), *Το γλωσσικό ζήτημα: Σύγχρονες προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, 103-121.

Παπαναστασίου, Γιώργος. χχ. «Γραμματικές της νέας ελληνικής» στον *Εγκυκλοπαιδικό Οδηγό* http://www.komvos.edu.gr/glwssa/odigos/thema_d8/d_8_thema.htm

Σετάτος, Μ. 2014. Παραγλωσσικά συστήματα. *Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα* 34: 382-400.

Τσίγκου, Μαρία. 1992. Οι γραμματικές της νέας ελληνικής που εκδόθηκαν στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια των πέντε τελευταίων αιώνων. Στο Χρήστος Κλαίρης (επιμ.), *Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου για τη σύγχρονη ελληνική γλώσσα* (Σορβόνη, 14-15 Φεβρουαρίου 1992). Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Μήτσης, Ν. 2000. *Η διδασκαλία της γραμματικής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση - Η επίδραση της γλωσσικής επιστήμης στην εξέλιξη της*. Αθήνα: Gutenberg.

Περιοδικά

Historiographia Linguistica | International Journal for the History of the Language Sciences:
<https://benjamins.com/catalog/hl>